

ג א מיי פ"א מהלכות
שמיטה הלכה יד סמג
עשין סג טו"ע י"ד ס"ו ו
סעיף א:
גא ב מיי פ"ד מהלכות
מאכלות אסורות
הלכה כב ופ"ד מהל'
אסורי מצות הלכה א ב:
גב ג מיי פ"י מהל' נזקי
ממון הלכה ב והלכה
יג:

היבא דברק צור בו' אע"ג דשמיטה צלור כשירה מכל מקום
כיון דהך שמיטה כעין סקילה אסרה תורה ומשני אטו
סכין כתיב צהדיא ולא אחיז צור אלא מריבויא כך הוא עיקר שמיטה
צלור אפילו לשמוט לכתחילה כמו בסכין ולפיכך אין לחלק כלל בין

צור לסכין ובדין הוא דליבעי לאחויי
ברייתא דבכל שוחטין בין צלור בין
צקרומית כו' (חולין דף טו:) דמשמע
לכתחילה אלא דניחא ליה להציא
המשנה ומ"מ סמין אצרייתא דשריא
אפילו לכתחילה ובהאי מקדש (קדושין
דף טו:) מיימי הצרייתא אהך מילתא
גופה: **נפקא** אהו מאת בשרו.
משמע דרבי יוסי הגלילי דריש
אתין דאיהו דריש לקמן נקי מדמי
ולדות ומינה דצפרק המקשה (חולין
דף ע: וס"ט) גבי הא דמתן רבי יוסי
הגלילי אומר בטמאה טמא בטמאה
טהור דריש מהלכי כפיס צמיה
טמאתי לך ופריך קלוטה צמעי
קלוטה ליטמא דמהלכי ד' (ט) במהלכי
ד' היא ומאי קשה הא קמי בטמאה
טמא והאי בטמאה הוא דרבי יוסי
הגלילי וכיון דדריש אתין ע"כ כר"ש
ס"ל דאוסר גמל צמעי פרה כדמוכח
בפ"ק דצבורות (ד' ו:) דמתן דשרי
לא דריש אתין וי"ל דבחולין פריך
מקלוט שראשו ורובו דומה לאמו
דמורה ר"ש דשרי כדמוכח פרק קמא
דצבורות (סג) א"ג רואה לישב דברי
רבי יוסי הגלילי דבחולין אפילו
לרבנן דצבורות: **ביון** שהגיע
א"ת ה' אלהיך תירא פירש. אע"ג
דבפ"ק דקדושין (ד' ז:) דריש נאמר
איז אמנו ואזני תיראו ונאמר את
ה' אלהיך תירא השוה הכתוב מורא
אז ואם למורא שמים לא הוה נוחא
ליה למדרשה לאוקמי לעשה יתירא:
לרבות ת"ח. וא"ת מפני שיבה
תקום למה לי תיפוק ליה מהכא וי"ל
דהכא צרכו מובהק כדתנן (צבות פ"ד
משנה י"ב) מורא רבך כמורא שמים
או צרכו מופלג דהוי כעין רבו:
נקי מחצי בופר. לא צעי למימר
נקי מדמי ולדות כרבי יוסי

היבא דברק צור ושהט בו דעבריה כעין
סקילה אבל היבא דשחטיה בסכין לא אמרי
אטו סכין כתיבא באורייתא והתנן (א) השוחט
במגל יד בצור ובקנה שחיטתו כשירה
והשתא דנפקא ליה איסור אכילה ואיסור
הנאה מלא יאכל את בשרו בעל השור נקי
למה לי בלהנאת עורו דסקלא דעתך אמינא
בשרו הוא דאסור בהנאה אבל עורו גשתי
בהנאה קמשמע לן בעל השור נקי ולהנך
תנאי דמפקי ליה להאי בעל השור נקי
לדרשה אחרינא (ב) דכרבעינן למימר קמן] הנאת
עורו מנא להו נפקא להו מאת בשרו את
הטפל לבשרו מאי גיהו עורו והאי תנא (ג) את
לא דריש כדתניא (ד) שמעון העמסוני ואמרי
לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין
שבתורה כיון שהגיע י' לאת ה' אלהיך תירא
פירש אמרו לו תלמידיו רבי כל אתין שדרשת
מה תהא עליהן אמר להם כשם שקבלתי
שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על
הפרישה עד שבא ר' עקיבא ולימד את ה'
אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים: ת"ר
ובעל השור נקי רבי אליעזר אומר י' נקי מחצי
כופר אמר לו ר' עקיבא והלא הוא עצמו אין
משתלם אלא מגופו הביאהו לבית דין וישלם
לך אמר לו רבי אליעזר כך אני בעיניך שדיני
בזה שחייב מיתה אין דיני אלא כשהמית את
האדם על פי עד אחד או על פי בעלים על

היבא דנדק צור. דהיינו כעין סקילה (בא) באצניס: אטו סכין
כפינא באורייתא. שמהא שחיטתו חשיבא להחיר יותר משחיטת
צור: והספא דנפקא ליה אינהו והנאה מלא יאכל כרבי אבהו
להיבא דשמיטה וכ"ש להיבא דסקילה בעל השור נקי (למה לי: אס
לא דריש. כדתניא דפירש מהן
נחמיה: אתין וגמין ריבויין: שהגיע
לאס ה' אלהיך תירא. לא ידע מה
לרבות: נקי מחצי כופר. דלא תימא
כשהמית משלם חצי כופר כי היכי
דצנוקין ח"י: אמר לו רבי עקיבא.
פשיטא דפטור והלא אס חייב היה
אין תשלמיו אלא מגופו וזה שנסקל
ממה משלם יאמרו לו בעלים הציאכו
לצ"ד וישלמו לך הימנו: אין דיני.
אין מדרשי זה שאני דורש אלא
כשהמית על פי עד אחד שאינו נסקל
אבל ממונא אימנא לשלם להכי אצטרך
קרא: מודה כנסם. פטור וכי היכי
דמפטרי מקטלה מפטר נמי מכופר
ולמה לי קרא. והוא הדין דהוה מצי
למפך אעד אחד פשיטא דפטור:
קפני נופלא כפרה. לפיכך אי לא
מעטיה הוה אמנינא ליחייב בין צעד
אחד בין ע"פ עצמו כי היכי דמיהוי
ליה כפרה: אלא נמסונו להרוג
כו'. דפטור מסקילה כדתנן צמתני'
(לקמן דף מד.): **מסונו** אמר ליה
צרישא. דרואה גדולה היא דלהאי
ודאי אצטרך קרא אבל המית על פי
עד אחד כו' רואה קטנה היא דאיכא
לאומזינה מודה כנסם פטור וצעד
אחד נמי איכא למימר פשיטא ללא
מחייב דהא מרי צעינן לאפוקי ממונא
ואפילו גבי מועד נמי פטור:
משכח

פי בעלים מודה בקנס הוא קסבר (ג) כופרא כפרה תניא איך אמר לו רבי
אליעזר עקיבא כך אני בעיניך שדיני בזה שחייב מיתה אין דיני אלא במתכוון
להרוג את הבהמה והרג את האדם למצרי (ד) והרג ישראל לנפלים והרג בן
קיימא (ה) הי אמר ליה ברישא רב כהנא משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה
ברישא רב טביומי משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא רב כהנא
משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים
משכח

פי בעלים מודה בקנס הוא קסבר (ג) כופרא כפרה תניא איך אמר לו רבי
אליעזר עקיבא כך אני בעיניך שדיני בזה שחייב מיתה אין דיני אלא במתכוון
להרוג את הבהמה והרג את האדם למצרי (ד) והרג ישראל לנפלים והרג בן
קיימא (ה) הי אמר ליה ברישא רב כהנא משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה
ברישא רב טביומי משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא רב כהנא
משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים
משכח

פי בעלים מודה בקנס הוא קסבר (ג) כופרא כפרה תניא איך אמר לו רבי
אליעזר עקיבא כך אני בעיניך שדיני בזה שחייב מיתה אין דיני אלא במתכוון
להרוג את הבהמה והרג את האדם למצרי (ד) והרג ישראל לנפלים והרג בן
קיימא (ה) הי אמר ליה ברישא רב כהנא משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה
ברישא רב טביומי משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא רב כהנא
משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים
משכח

הגלילי משום קושיא דאנשים ומדמי עזד דהיינו שלשים של עזד לא קאמר דכריש לקיס ס"ל דאמר לקמן (ד' מג.) כשאין השור בסקילה
ללא משלם קנס ואע"ג דכופר מחייב רבי אליעזר היינו משום דדריש אס כופר לרבות כופר שלא בצוונה כרבי יוחנן דלקמן אבל אס עזד
לא דריש דהי"ק ר"ל לקמן וסברא דרבי עקיבא דס"ד דתם משלם דמי עזד מן העלייה כדלקמן לית ליה לרבי אליעזר וא"ת ולימא נקי מדמי
עזד משום משוי (ז) דמקום דלא משלם קנס משלם דמיים כדמשמע לקמן הלכך אצטרך למפטר תם וי"ל כיון דנתם ליכא קנס בצוונה
שלא בצוונה נמי פשיטא דלא משלם דמיים א"ג אין סברא להעמיד פטור דנקי אלא אחיובא דכתיב צפרשה צהדיא כגון כופר וקנס ודמי
ולדות ולפי הטעמים הללו א"ש נמי לרבי עקיבא דדריש לקמן נקי מדמי עזד כלומר משלשים של עזד ולא צעי למנקט נקי מחצי כופר משום
דאפילו מועד נמי פטור שלא בצוונה ולא צעי לאוקמי נקי מדמי בן חורין דמועד איכא דמיים שלא בצוונה כדמוכח לקמן אלא היינו טעמא
דפרישית או משום דמיים לא כתיבי או משום דכיון דלא אשכחן כופר נתם לא אצטרך למעט הדמיים וא"ת והא לקמן ילפינן אשו שלא
בצוונה משור שלא בצוונה אע"ג דליכא כופר באש וי"ל דלא דמי דבאש לא שייך כופר כלל הלכך משום כופר לא צצקינן דמיים אבל שור
דשייך ביה כופר ואפ"ה ליכא כופר נתם אין סברא לחייבו דמיים שלא בצוונה ועי"ל טעם אחר לר"א דמסתבר ליה לאוקמי כופר מבכל
דבר דהכי משמע ליה פשטיה דקרא מדכתיב צתריה ואס שור נגח הוא שישלם כופר וא"ת לרבי יוסי הגלילי דאמר תם משלם חצי כופר
וקאמר נקי מדמי ולדות טפי הוה ליה למימר נקי מחצי כופר מטעמא דפרישית וי"ל דאין דומה לו סברא לפטורו מחצי כופר מאחר
שחייבו הכתוב ח"י: **הביאנהו** לבית דין וישלם אָךְ. וא"ת והא לרבי יהודה מועד משלם כופר שלם אע"פ שהשור נסקל דכתיב והשור
יסקל וכתיב אס כופר ישת עליו א"כ משלם מן העלייה אע"ג דלענין ניזקין משתלם מגופו דלד תמות צנוקומו עומדת וי"ל דשאני מועד דגלי
ביה קרא ושמא מלד מועדת מחייבו הכתוב כופר שלם אבל תם דלא כתיב צהדיא לא מצי למילף אלא מניזקין וניזקין גופייהו מגופו:
על פי עד אחד או על פי בעלים. צריש פרק התערוכות (נחמיה ד' עא. וס"ט) וצריש פרק כל האסורים (תמורה ד' כח. וס"ט) פי' הקונטרס
דשור אין נהרג על פי בעלים לא גונא ולא רובע משום דמודה צנסם הוא ומינה לר"י היכן מצינו דהריגת שור הוא קנס ובפ"ק
דסנהדרין (ד' י.) נמי דקאמר פלוני רבע שורי הוא ואחר מנטרפין להורגו משום דאין אדם קרוב אלל ממונו ומה צכך מ"מ יפטר מטעם
דמודה צנסם ונראה דהיינו טעמא דלא מחייב על פי הבעלים אפילו יהיו צ' כגון של שני שותפין ומעדין עליו משום דאדם קרוב אלל
ממונו דהא דאמרינן צנסהדרין דאין אדם קרוב אלל ממונו ה"מ כשצאין להעיד ג"כ על צדו דמתוך צנחמן על צדו נאמן גם על
שורו כדמוכח סוגיא התם אבל אמר שורי נרבע לא מציעא לן דפשיטא דקרוב אלל ממונו הוא כיון שלא צא להעיד על צדו:

מודה בקנס הוא. דקיימא לן פלגא נזקא קנסא ונראה דהוה מצי למפך אעד אחד דאין סברא לומר שלא יחשוב מרשיע עצמו
כשמודה ואין רואה לישבע ואף על גב דעל ידי העד צא עליו חיוב זה אלא הפשוט יותר נקט:

א) חולין טו: קדושין טו:
ע"ש, ב) רש"י, א) (פסחים
כב: ו"ט) ד) קדושין טו.
בבורות ו: ע"ש פסחים כב:
וישי חגיגה יב., ס) [לעיל
מ.], ו) [בב"ב: ללכ"י,
ו) [שמות כ"א], ח) [ד"ה
קלוטן], ט) ר"מ, י) [ע"י
מוס' ממונו יא: ד"ה
ור"ש], יא) גי ר"מ דנמועד,
ט) [ד"ה על].

תורה אור השלם
1. את יי אלקיך תירא
ואתו תצדק ובשמו
תשבע: דברים יג

גליון הש"ס
גמ' די אמר ליה ברישא.
ענין זה מה דף יג ע"א:
תוס' ד"ה נפקא בו' אי
גמ' רוצה ליישב. ענין זה
ע"י לקמן מן ע"א צמוס'
ד"ה מצי טעמא גופה
וכו'.

מוסף רשי'
היבא דברק צור ושחט
בו. דסקילה היא, דמנבלה
לא מצי נפיק דלאו נבלה
היא, אבל שחיטת סכין
לא (קדושין נו.). אטו
סכין כתיבא באורייתא.
אלל שמיטה, וכיון דהכי
הוא כי שחטו נמי נזרו
לאו סקילה היא אלא
שמיטה, ואפק לך הכתוב
בשרו הוא הדין סכין
(שם). במגל יד. רש"א
צלע"י ויש לה שמי פיות
האחת חלקה כסין והאחת
יש לה פנימות (חולין
סו.). את לא דריש.
לרביא דסבר לה משמעון
העמסוני (פסחים כב):
שפירש מלכותן (קדושין
נב.). היה דורש כל
אתין שבתורה. לרביא
(שם). כיון שהגיע לאת
ה' אלהיך תירא. אמר
מה אכרה לרא עמו,
פירש. מכילן וחור זו
מכל ריבויין שדרש, דמהא
לאו לרביא אמת טולה נמי
לאו לרביא אמו (פסחים
כב): פירש מכל דרשות
שרש, דכל אתין צלון
לרבות חיה אין מה לרבות
צו (בבורות ו:) שירא
לרבות אס דבר להשוותו
למורא המקום (קדושין נב.).
לרבות תלמידי חכמים.
שיהא מורא רבך כמורא
שמים (פסחים כב.). נקי
מחצי כופר. שאס הרג
את האדם נקי מחצי כופר,
ואע"ג דמועד משלם כופר
שלא לא אמרינן תם וישלם
חצי כופר כי היכי דגבי
מוקין משלם חצי מוק
(קדושין נו: ובער"ו פסחים
כב: ובתובות מא.). כופרא
כפרה. לכפר על זה שהרג
שורו את האדם (מכות ב.).

רבינו חננאל
אין דיני אלא כשהמית
[את האדם] על פי עד אחד
או על פי בעלים, וקסבר
כופרא כפרה.